

## **ZEZEN LARRUA**

*(Jarraipena)*

*(S. Espriu-ren La Pell de brau  
Otsalarrek euskaratua).*

XXXVI

Hondarrean jauzika gara,  
sudurretik katigaturik:  
dantzatuz  
Nikolas artzarekin.  
Lapur eta alproja,  
errege Sepharad-en,  
gurekin elkaturik  
irudi eta jauziak  
makilatzen gaituzte  
bizkar eta buru.  
Herioa begiraka  
Sinera-ko  
kanpantorretik eta oihuka  
asko maitatzen nauela.  
Esku larrutuak  
konpasa eramanaz,  
parrez ikaratzen  
hesi bizi hau.  
Ez esan dohainik

jaten dudala, zeren  
dantzaren izerdiz  
beti ordainduaz nihoan,  
saldatik postreak arte,  
gose janaria.  
Odei beltzak  
bapatean egunaren  
argia estaltzen  
eta eramango dute  
uzta pobrea  
alor lehorretatik.  
Hegaz enarak  
arranblak igurtziz.  
Mahatsa heltzen da  
itsas bazterrean.

### XXXVII

Mahatsa heltzen da, eta orain aurrez-aurre  
jaikitzen udararen bare zabala,  
harresi bat bezala, eta derrigortu  
itzultze harrigari hau, begiak barna,  
eta ikus urrutiratuz argiak ibiltari.  
Hara hemen mahastiak, eta zuhaitzak, eta itsasoa,  
eta gu, oraindik, Sepharad-eko zerupean.  
Azken izen bat jarriko diogu gauza bakoitzari,  
oroitza zaharrak jadanik sorkunde berria egiteaz.  
Ondo dakizu haruntzago ez dagoela ezer, baizik  
gelditasun, hotz, bakartasun, ilun  
argia, mailak eta argi putzuak, hitzak  
Itzaltzen diren lekuan eta isilaren bizkarretan galduz.  
Harrapalada hotsa, oso urrutian, harrapalada  
ur belzdun gauetzko karrika luzeak zehar,  
eta uste zaigularik lehentasuna beldurrean.

### XXXVIII

Ez da komeni izenik esatea  
gure beldurra baino haruntzagoatik uste denarena.  
Itsuka elkar jotzen badugu  
itsu harrigarri horrekin  
eta beti sentitzen gentalarik behatuak  
itsuaren begirada zuriz,  
non, baizik hutsean eta ezerrezean,  
oinarritu genezake gure bizia?  
Ahaleginduko gara hondarrean eraikitzen  
gure ametsen jauregi arriskutsua  
eta ikas genezake lezio humil hau  
nekearen denbora luze guztian,  
zeren horrela bakarrik gara borrokarako libre  
izuaren gainetik azken garaipenerako.  
Entzun, Sepharad: gizonak ezin dira izan  
libreak ez badira.  
Jakin beza Sepharad inoiz ezingo garala izan  
libreak ez bagara.  
Eta oihu herri guziaren abotzak: «Amen».

### XXXIX

Begiak zain egotearen oinazeari amor eman ziotelako  
eta kandelgailuaren zazpi argiak  
denbora luzez erreaz,  
behar bada ohartzen gara gaua bukatzen dela.  
Ikas dezagun orain izarrak izango direnez  
gizonen handitasunaren zerbitzura emanak:  
hauek dira diktatzen dituen hitz berriak  
herioaren azken parredun ahoak.  
Orduan gizona izando da  
libre eta zoriontsu, Sepharad-en ere.  
Baina gu bakarti ezeritzen ginen  
leihoaren aurrean, itsuaren neskato  
zurien aurrean, igarle bitxi,  
eta ez ditugu ahazten aintzinako legearen aginduak:  
«Gezurrik ez esatea, ez lapurtzea, inor ez hiltzea...»,  
betiko agindu horiek  
non-nahi baliozko, Israel-en eta Golah-en,  
ia konkistatu den izarren erresuman  
eta baitare, egunen batean, Sepharad-en.  
Besterik ezean, judizio egunean  
Sepharad-en.

### XL

Baina zu parrezka:  
uste duzu armiarmak  
beti izango duela haria.

Legenez bihurtzen nauzu  
eta usteltzera uzten  
simaurrez inguraturik.

Eta dohainik saltzen diozu  
piltzarkariari jaurtikiz  
zezen larrutik.

Zakurra, zure goseak  
karraskatu nahiko zituen  
orpahezurreraino?

Dakus asetuari  
matrail zaharrak  
zeharo zurrupatuak.

Bete-beteen lehertzen zara  
geroagota meheago  
bihurtzen garan artean

Hainbeste aharrausiz,  
ohartuz tontoak  
jokoa aurkitzen.

Kez inguraturik,  
begiak itxiten dituzu  
eta mundurik ez ikusten.

Aldiz, iratzartzean,  
ezpainetako parrea  
geldituko zaizu.